

sigurne pojmove, nego će im ujedno pružiti obilnu literaturu u tom pogledu. Njima ne preostaje dakle drugo, nego posegnuti za samim djelom, naravno, u prvom redu onima, koji vladaju kastelanskim jezikom.

D. Paša.

Florentinus Alcañiz, S. J.: De autographo tractatus inediti Card. Joannis de Lugo »De Anima«, Biblioteca »Estudios Ecclesiasticos«, Madrid 1936, in 8-o, s. 184. Cijena 7 pezeta.

Juan de Lugo rodio se u Madridu 25. XI. 1583. Potomak stare plemićke familije — odatle zvan hispalensis — stupio je vrlo rano u Družbu Isusovu. Redovnički poglavari upoznali su odmah kod njega naročiti ingenium i dali mu mogućnost da razvije sve svoje sposobnosti. Svršivši ponajprije pravne nauke studirao je iza toga filozofiju i teologiju. Odlikovavši se kao vrstan učitelj u nekoliko španjolskih kolegija bude 1621. pozvan u Rim za profesora na Collegium Romanum. Nakon 22 godine njegove učiteljske djelatnosti imenovao ga je 1643. papa Urban VIII. — protiv njegove volje — kardinalom. U konklavima 1644. i 1655. igrao je De Lugo i kao pravnik i kao teolog vrlo važnu ulogu.

Kard. de Lugo je nadasve originalna ličnost. Sav njegov nastavnički rad, sve njegove, u ono vrijeme uobičajene dispute, nose svoje posebno obilježje. Uopće sve njegovo djelovanje odlikuje se neobičnom akribijom intelekta i originalnošću pogleda. Kard. de Lugo kao da je stvorio svoju posebnu školu, što se može reći za vrlo malen broj ljudi. Još dugo iza njega obrađivali su njegovi nasljednici sentence, do kojih je on došao. Svojom oštroumnošću riješio je on definitivno mnoga prijeporna pitanja. Osim u pravu i filozofiji istaknuo se i u teologiji, i to posebice u moralnoj teologiji, u kojoj je on Sv. Alfonzu Liguorijskomu vrijedio kao najveći teolog iza Tome Akvinskoga. Bio je kard. De Lugo i pjesnik, kako to ističe P. Alcañiz na 6 str. navedenoga djela.

Ma da je De Lugo svojom svestranom djelatnošću napisao mnogo važnih djela, nije bio sklon da ih objelodanjuje za javnost. On ih je predavao svojim učenicima kao »scripta«. Zato su ga njegovi poglavari više puta morali siliti, da izda na javu traktate od neobične važnosti. Uza sve to je malen broj objelodanih Lugonovih djela.

Među neobjavljenim djelima Lugonovim nalazi se i traktat »De anima«. Ostao je nepoznat sve do danas, a nalazi se kao manuskript u arhivu Gregorijanske univerze u Rimu pod br. 1417, gdje ga je našao P. Alcañiz. Nakon stručne analize manuskripta (ib. 10—12) P. Alcañiz zaključuje, da je autentičan autografski egzemplar Lugonov i da zaslužuje biti objavljen.

Osim Uvoda (1—15) pisac je razdijelio Lugonov traktat u savremenom obliku u dva dijela. Podjela je vrlo pregledna i jasna te je Lugonovo djelo učinjeno savršeno pristupačno današnjem čitaocu. U prvom je dijelu knjige (15—113) podan sam kodeks, t. j. iznesena je vlastita Lugonova nauka o duši. Da se uvidi važnost i zanimljivost traktata spomenut ćemo samo nekoliko glavnijih »disputacija« (tako se zovu dijelovi traktata) i »sekcija«. Tako se na pr. u prvoj »disputaciji« raspravlja: De

essentia animae in communi et de ejus speciebus; Quid corpus organicum et utrum reperiatur in inanimatis; Utrum omnes partes viventis informantur anima; Sanguis et alii humores non animantur; Lac, semen, spiritus vitales non informantur anima; sed utique dentes, capilli et ungues; Quotuplex sit viventium gradus et quomodo comparentur inter se etc. Disputatio secunda raspravlja: De potentiis animae in communi, de causis potentiarum etc.; disputatio tertia: De speciebus impressis; an detur species intentionalis etc. Disputatio IV et V raspravlja: De anima vegetativa et De anima sensitiva, a disputatio VI — disputatio IX: De essentia animae rationalis, de habitibus etc. Nesumnjivo nadasve interesantne i važne »disputacije«.

U drugom dijelu knjige (113—161) P. Alcañiz podaje konspekt Lugonovih sentencija usvojenih od kasnijih filozofa i teologa, iz čega se vidi utjecaj njegove škole nesamo na isusovačke teologe, nego i na školu skotista, barnabita i dr. Iako već sam ovaj utjecaj na poznije naraštaje zasvjedočuje vrijednost njegovoga filozofiranja, P. Alcañiz dodaje još prvomu i drugomu dijelu knjige Zaključak o nutarnjoj vrijednosti Lugonovoga djela.

Iza svega ovoga jasno je, da izdanje ovoga Lugonovoga traktata znači dragocjenu prinovu u filozofijskoj literaturi. U svakom je slučaju zaslužio da izade na sunce iz zaprašenih arhivskih skrovišta, a P. Alcañizu treba dati zahvalno priznanje za zaslugu, koju je ovim svojim radom iskazao gajenju i napretku klasične filozofije.

Svima onima, koji nastoje i koji će nastojati oko filozofije, ova će knjiga doći kao siguran i drag prijatelj i drug.

D. Paša.

Kortleitner, Religio a patriarchis Israelitarum exercitata, Innsbruck 1936. 8° VII—183 strana.

U prooemiu govori najprije o vremenskoj podjelbi prema historicima, ne geolozima, da zaključi dolazak Abrahama iz Ur Kaldejskoga u zemlju Kanaan oko godine 2111., a rodio se Abraham 2186., to jest 307 godina prije smrti Jakobove (jer je Jakov imao 147 godina, kad je umro — Gn 47, 28 —; kad se pak Jakov rodio, imao je Isak 60 godina — Gn 25, 26 — a Abraham je imao ravnih 100 godina, kad se rodio Isak).

Kortleitner je zaslužan za pojedina pitanja iz historije Staroga Zavjeta. U mitomanijskim težnjama nekih racionalista može se jedino ispravno parirati mnogo puta neshvatljivim bjesomučnim napadajima na Objavu samo radikalizmom apologetike. Nema tu tolerancije, koja bi donesla išta pozitivna. Zato se Kortleitner postavlja na najispravnije katoličko stanovište. Historicitet biblijskog pripovijedanja o patrijarcima brani, da postavi osnovu svojoj radnji. Historijski značaj dokazuje po načinu pripovijedanja, poređivanjem života i običaja patrijarha s pojedinim odredbama Hammurabijevog zakonika, koji je, po svim raspoloživim historijskim sredstvima nekako izlazi, tada bio obvezatan i u kanaanskoj zemlji.

Sva zemlja Kaldeja, gdje borave Abrahamovi pređi i on sam, štuje mnogo bogova. Tako i Abrahamovi pređi i ostali članovi obitelji. Teško je zamisliti, da Abraham sam po sebi štuje jednoga Boga i u njega vjeruje. Posebna je Objava imala mjesto i Abraham je poslušao poziv i odazvao se.